

טופס סילבוס

סוגיות חברתיות, סביבתיות ופוליטיות בתכנון

Social, Environmental and Political Issues in Urban Planning

סמסטר א תשע"ז

3 ש"ס

סוג המסגרת: שיעור

שם המרצה: ד"ר אדר' טליה מרגלית

טלפון:

דואר אלקטרוני: taliamar@post.tau.ac.il

חדר:

בניין:

שעות קבלה: לפי תאום טלפוני מראש

תאור הקורס

הקורס יתמקד באפשרויות ודרכים להשגת צדק סביבתי וחברתי בתכנון ועיצוב עירוני, תוך סקירת תפישות צדק שונות והקשריהן בעיר, ושילוב הוראה פרונטאלית, הרצאות אורח ודין כיתתי. בראשית הסמסטר נבחן תזות שונות העוסקות בצדק חלוקתי, חברתי, תרבותי וסביבתי, ונקשור אותן לאלטרנטיבות שונות בתכנון ופיתוח ולהשפעתן על קבוצות מרכז ושוליים. מכאן נסקור שאלות בוערות בעירונית הישראלית ואת מקום האדריכלות במערך התכנון והפיתוח העכשווי.

The course will issue questions of social and environmental justice in urban planning and design, by reviewing theoretical concepts, selected test cases and alternative planning approaches followed with class discussion. We will start by looking at competing concepts dealing with distributive, environmental, cultural and social justice, and trace the ramifications of hegemonies notions of development in various cities and on central and fringe communities. We will then explore issues on the agenda of current Israeli urbanism and discuss the role of the Architecture profession within current spatial planning.

דרישות הקורס

נוכחות והשתתפות פעילה בכיתה, קריאה והצגת מאמרים בכיתה (בזוגות/ שלשות), הגשת עבודה מסכמת (בזוגות/ שלשות) בנושאי הקורס ועל סמך קריאה וניתוח מתוך הרשימה המצורפת.

קריאה והצגת מאמרים בכיתה:

בכל שבוע יוקדש החלק הראשון של השיעור להצגת מאמרים בנושא השיעור בתאום מראש עם המרצה.

השתתפות פעילה:

כוללת נוכחות והשתתפות בדיון.

מרכיבי הציון הסופי

60% עבודה מסכמת, 30% הצגת מאמר בכיתה (בזוג/ שלשה), 10% השתתפות פעילה בכיתה

הגשת עבודה מסכמת מותנה בנוכחות ב-80% מהשיעורים לפחות ובהצגת מאמר בכיתה.

נושאי הקורס ומאמרים להצגה בכיתה

שיעורים תיאורטיים

1. מבוא: תכנון, עיר, ותפקיד האדריכלים

2. צדק תכנוני (סביבתי\ חברתי\ פוליטי)

- Agyeman J. and Evans T. (2003), Toward Just Sustainability in Urban Communities: Building Equity Rights with Sustainable Solutions, The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science, 590: 35.
- Dempsey, N. et al. (2011) The Social Dimension of Sustainable Development: Defining Urban Social Sustainability, Sustainable Development, 19, 289–300.

3. פיתוח עירוני ותפישות צדק משמאל ומימין

- **Harvey D. (2003): The Right to the City, International Journal of Urban and Regional Research, 27.4, pp. 939-41**
- Winkler, T. (2012), Between economic efficacy and social justice: Exposing the ethico -politics of planning, Cities 29, 166–173.

4. הפרטה של נכסים משותפים

- Sagalyn, L., 2007, Public/Private Development, Lessons from History, Research, and Practice, Journal of the American Planning Association, 73 (1), 7-22
- Smith, N. (2002), New Globalism, Neo Urbanism: Gentrification as global urban strategy, Antipode Volume 34, Issue 3, pages 427–450

5. גלובליזציה ויחסי מרכז ושוליים

- Davis, M. (2004): Planet of Slums, Urban Involution and the Informal Proletariat, New Left Review 26, , pp. 5- 34.
- Roy, A. (2009), Why India Cannot Plan Its Cities: Informality, Insurgence and the Idiom of Urbanization, Planning Theory 8(1): 76–87

6. ג'נטריפיקציה והזכות (הבסיסית) לעיר

- Wyly, E.K. and Hammel, D.J. (1999) Islands of decay in seas of renewal: housing policy and the resurgence of gentrification, Housing Policy Debate 10(4): 711–771.
- Marcuse, P. (2001): The Liberal/Conservative Divide in the History of Housing Policy in the United States, Housing Studies, 16:6, 717-736
- Chen, G. (2011), Privatization, marketization, and deprivation: interpreting the homeownership paradox in postreform urban China, Environment and Planning A, volume 43, pages 1135- 1153

7. דמוקרטיה בתכנון - רעיונות וקשיים

- Innes, J. E. & Booher, D. E. (2004). Public Participation in Planning: New Strategies for the 21st Century, Planning Theory and Practice, 5(4): 419-436.
- Listerborn, C. (2007) Who speaks? And who listens? The relationship between planners and women's participation in local planning in a multi-cultural urban environment, GeoJournal, 70: 61–74.

- Quick K. S., and Feldman, M. S. (2011) Distinguishing Participation and Inclusion, *Journal of Planning Education and Research* (3)31, 272- 290
- Eisinger, P. (2000) The Politics of Bread and Circuses: Building the City for the Visitor Class, *Urban Affairs Review* 35(3): 316–333.

סוגיות בישראל

8. ניהול משאבי המדינה: בעלות קרקע \ דיור \ תקציב

- יפתחאל, י. וקדר, ס. (2000): על עצמה ואדמה: משטר המקרקעין הישראלי, תיאוריה וביקורת 16, הוצאת הקבוץ המאוחד, תל אביב.
- גוטוויין, ד. (2008), מ"מהפכה חוקתית" ל"הפיכת נגד": ההיגיון המשפטי של משטר ההפרטה הישראלי, מעשי משפט א, עמ' 47-61
- Schipffer, S. (2015), Urban social movements and the struggle for affordable housing in the globalizing city of Tel Aviv–Jaffa, *Environment and Planning A*, volume 47, 521 – 536

9. מרכז ופריפריה תכנונית

- צפדיה, א. (2006): ישראליותן של ערי הפיתוח, עיר ישראלית או עיר בישראל? עורכים: פנסטר, ט. ויעקובי, ח. מכון ון ליר בירושלים, הוצאת הקבוץ המאוחד.
- גלאס, א. (2014) המפגש בין מדיניות רווחה לאתיקה נאו-ליברלית בדיונים משפטיים על דיור ציבורי בישראל, בטחון סוציאלי, 94, עמ' 167-197
- Kallus, R. and Kolodny, Z. (2010), Politics of Urban Space in an Ethno-Nationally Contested City: Negotiating (Co) Existence in Wadi Nisnas, *Journal of Urban Design*, Vol. 15. No. 3, 403–422.

10. שימור ומחיקה: זיכרון, זהות וכלכלה עירונית

- ניצן-שיפטון, א. (2000), "בתים מולבנים", תיאוריה וביקורת 16, 227-232.

11. גמישות ומרחבים אפורים

- אלפסי, נ. (2006) עיר ללא חוק: על גמישותו של חוק התכנון והבנייה בעיר הישראלית, עיר ישראלית או עיר בישראל? שאלות של זהות, משמעות ויחסי כוחות, עריכה: טובי פנסטר חיים יעקובי.
- ארז צפדיה ואורן יפתחאל (2012) עיר המחר 'האפורה', מתוך: תכנון, חברה ותיקון, בעריכת טלי חתוקה וטובי פנסטר, רסלינג.
- מרגלית, ט. (2013) עסקה תכנונית, מתוך: השיח התכנוני לאן? עורכות טלי חתוקה וטובי פנסטר, רסלינג, 179-197.

12. סיכום: מעורבות עירונית, מקצועית ואזרחית

- Sklair, L. (2005), The Transnational Capitalist Class and Contemporary Architecture in Globalizing Cities, *International Journal of Urban and Regional Research*, Volume 29.3, 485–500
- Ash A. (2006), The Good City, *Urban Studies*, Vol. 43, Nos 5/6, 1009–1023.

רשימת ספרות (נתון לשינויים)

- אורבך, ג. (2006): התכנון העירוני - בין פוליטיקה לתכנון ובין פוליטיקאים למתכננים, אופקים בגיאוגרפיה 67, 5-17.

- ארנון, א. וחנין, ד. (2004): מקום לתיקון, שיחות על כלכלה, חברה וסביבה, הוצאת בבל (סביבה ישראלית) ומרכז השל.
- גן מור, ג. (2008) הנדלניס'טית, הפרה של הזכות לדיור על ידי מדינת ישראל, הוצאת האגודה לזכויות האזרח, <http://www.acri.org.il/pdf/Diur.pdf>
- דהאן, י. (2007): תיאוריות של צדק חברתי, הוצאת האוניברסיטה המשודרת, משרד הביטחון.
- דה שליט א. (2004): אדום-ירוק: דמוקרטיה, צדק ואיכות הסביבה, הוצאת בבל (סביבה ישראלית) ומרכז השל לחשיבה ומנהיגות סביבתית, תל אביב.
- כרמון, נ. (1997): שיקום עירוני: שלושה דורות של מדיניות והדגמתה בשכונות תל אביב- יפו, מחקרי תל אביב- יפו, תהליכים חברתיים ומדיניות ציבורית, כרך ב', הוצאת רמות 1997.
- כרמון, נ. (1999): מדיניות השיכון של ישראל: 50 השנים הראשונות, מתוך: המדיניות הציבורית בישראל, עורכים: דוד נחמיאס וגילה מנחם, הספרייה לדמוקרטיה, המכון הישראלי לדמוקרטיה, ירושלים.
- מישורי, ד. (2005): תולדות רעיון הגידור, בין זכות היחיד לזכות הציבור: למי שייכת רשות הרבים, ארץ אחרת 29.
- מרגלית, ט. (2010): מגדלי יוקרה בתל אביב- גידור בשלושה מימדים ועוד אחד, קהילות מגודרות בישראל, הוצאת הפקולטה למשפטים באוניברסיטת תל אביב, עמ' 259- 310.
- מרגלית, ט. (2013) עסקה תכנונית, מתוך: המתכננים, השיח התכנוני לאן? עורכות טלי חתוקה וטובי פנסטר, רסלינג, 179-197.
- מרגלית, ט. (2013), תכנון ובניה בערי ישראל, פרק 9 מתוך: השלטון המקומי בישראל, בין המדינה, הקהילה וכלכלת השוק, בעריכת יגיל לוי ואתי שריג, הוצאת האוניברסיטה הפתוחה, עמ' 533-610
- פנסטר, ט. ושלמה, א. (עורכים) (2014), ערי המחר תכנון, צדק וקיימות היום, הוצאת הקבוץ המאוחד- קו אדום..
- צפדיה, א. (2006): ישראליות של ערי הפיתוח, עיר ישראלית או עיר בישראל? עורכים: פנסטר, ט. ויעקובי, ח. מכון ון ליר בירושלים, הוצאת הקבוץ המאוחד.
- Alterman, R. (2003) The Land of Leaseholds: Israel's Extensive Public Land-Ownership in an Era of Privatization, Leasing Public Land: Policy Debates and International Experiences, Burassa S. C. and Hong Y. H. (eds.) The Lincoln Institute of Land Policy, Cambridge, Mass. pp. 115-150
- Angoti T. (2013), The new century of the Metropolis, enclave Development and Urban Orientalism, Routledge.
- Blomley, N. (2004) UNSETTLING the CITY, urban land and the politics of property, Routledge.
- Brenner N. and Theodore N. (2005), Neoliberalism and the urban condition, CITY, 9. 1, p. 101- 107.
- N. Brenner, P. Marcuse and M. Mayer (editors) (2012), Cities for People, Not for Profit Critical Urban Theory and the Right to the City, Rautledge.
- Campbell, S. (1996): Green Cities, Growing Cities, Just Cities? Urban Planning and the Contradictions of Sustainable Development, Journal of the American Planning Association, 62: 3, p. 296- 312.
- Carmon, N. and Fainstein S. (eds.) (2013), Policy, Planning and People: Promoting Justice in Urban Development, University of Pennsylvania Press.
- Davidoff, P. (1965): Advocacy and Pluralism in Planning, Reading in Planning Theory, A. Faludi (ed), Pergamon Press.

- Felton E., Zelenko O. and Vaughan S. (editors), Design and Ethics- Reflections on Practice, Routledge.
- Edensor, Tim (2012), Urban Theory beyond the west: A world of cities, Routledge.
- Fainstein, S. (1991). Promoting Economic Development, Urban Planning in the United States and Great Britain, Journal of the American Planning Association, 57.1, 22- 33.
- Fainstein, S. (1994): The City Builders, Blackwell.
- Fainstein, S. (2000): New Directions in Planning Theory, Urban Affairs Review; 35; 451
- Grant, J. (2005), Rethinking the public interest as a planning concept, PLAN, Summer: 48-50.
- Harding, G. (1968), The Tragedy of the Commons, SCIENCE, VOL. 162, 1243- 1248
- Harvey, D. (1990): The condition of Postmodernity, An Enquiry into the Origins of Cultural Change, Blackwell, London.
- Healy, p. (1993): A Planner's Day: Knowledge and Action in Communicative Practice, Journal of the American Planning Association 58 (1), 9-20.
- Healey, P. (1996), Planning Through Debate: The Communicative Turn in Planning Theory, Reading in Planning Theory, Fainstein, S. and Campbell, S. (Eds.), Oxford: Blackwell Publishers
- Keil, R.: Urban Political Ecology, Progress Report, Urban Geography, 2003, 24, 8, pp. 723–738.
- Kemp A. and Reijman R. (2004): "Tel Aviv Is Not Foreign to You": Urban incorporation on Labor Migrants in Israel, IMR Volume 38 Number 1: 26- 51.
- Laskier, M. (2000), Israeli Activism American-Style: Civil Liberties, Environmental, and Peace Organizations as Pressure Groups for Social Change, 1970s–1990s, Israel Studies, Volume 5, Number 1, pp. 128-152.
- Madanipour, A. (1996): Design of Urban Space. An Inquiry into a Socio-Spatial Process, Wiley.
- Marcuse, P. (1995), Not Chaos, but Walls: Postmodernism and the Partitioned City, In: Watson, S. and Gibson, K.(eds.) Postmodern Cities and Space. Oxford: Blackwell, pp. 187-198.
- Monterescu, D. (2009) To Buy or Not to Be: Trespassing the Gated Community, Public Culture 21: 2403–2430.
- Rawls, J. (1971), A Theory of Justice, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- R. Ronald and M. Elsinga (editors) (2012), Beyond Home Ownership- Housing, Welfare and Society, Routledge.
- Sagalyn, L. B. (2007), Public/Private Development, Journal of the American Planning Association, Vol. 73, No. 1: 7-22 .
- Sideway, J. D. (2007). Globalizing the geo history of city/state relations' Transactions Inst Br Geogr NS 32.
- Swyngedouw, E. Moulaert, F. and Rodriguez, A. (2002), Neoliberal Urbanization in Europe: Large-Scale Urban Development Projects and the New Urban Policy, Antipode, 34. 3, 542- 572.

-
- Yiftachel, O. (1998): Planning and Social Control: Exploring the 'Dark Side', Journal of Planning Literature, Vol. 12, No. 2.